

РЕШЕНИЕ

№ 2289

гр. София, 08.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 26 състав, в публично заседание на 18.04.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Шишкова

при участието на секретаря Веселина Григорова и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **11413** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство по реда на чл. 203 и сл. Административно процесуалния кодекс (АПК) във вр. чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

С Решение № 11574 от 14.12.2022 г. по адм. д. 9973/2021 г. по описа на Върховния административен съд, Трето отделение е отменено постановеното по адм. дело № 11983/2017 г. по описа на Административен съд - София град - Решение № 3989 от 17.06.2021 г. и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на съда.

Съдебното производство е образувано по искова молба на „ТРЕЙС СОФИЯ“ ЕАД, ЕИК[ЕИК], депозирана на 30.10.2017 г. от процесуалния представител на управителя Б. И. - адв. П. С., САК срещу Българска народна банка (БНБ) с искане за присъждане на обезщетение за причинени имуществени вреди в размер на 1 808 707,15 (един милион осемстотин и осем хиляди седемстотин и седем лева и петнадесет стотинки) лева, от които 1 347 985,43 (един милион триста четиридесет и седем хиляди деветстотин осемдесет и пет лева и четиридесет и три стотинки) лева – главница и 461 010 (четиристотин шестдесет и една хиляди и десет лева) лева – законна лихва за периода 20.06.2014 г. – 30.10.2017 г.

При условията на евентуалност е предявен установителен иск за фактически бездействия на БНБ, произтичащи от неизпълнение на нормативно определени задължения – неупражнен при условията на обвързана компетентност, с оглед на правомощията по Закона за кредитните институции (ЗКИ) и подзаконовите нормативни актове, контрол и надзор над „Корпоративна търговска банка“ (К.) АД (в

несъстоятелност).

В исковата молба са изложени твърдения за сключени два договора между ищеца и „КТБ“ АД за разплащателни сметки № [банкова сметка] и №[банкова сметка], по които се твърди, че към 31.12.2014 г. е имало наличност в размер на 1 347 985,43 (един милион триста четиридесет и седем хиляди деветстотин осемдесет и пет лева и четиридесет и три стотинки) лева. Сочи се, че в списъка на приетите вземания от синдиците вземането на ищеца е с общ размер 1 324 365,68 (един милион триста двадесет и четири хиляди триста шестдесет и пет лева и шестдесет и осем стотинки) лева. Имуществената вреда, чието обезщетение се претендира е квалифицирана като претърпяна загуба, настъпила като пряка и непосредствена последица от фактическите бездействия на БНБ при упражняване на надзорните и контролните й функции спрямо „КТБ“ АД.

Бездействието на БНБ е обосновано с неспазване на задължения по чл. 36 и чл. 103 от Закона за кредитните институции (ЗКИ) и подзаконовите нормативни актове, което според ищеца е довело и до неплатежоспособността на „КТБ“ АД. За начален момент на забавата, според който е изчислен размерът на претендираното обезщетение за лихви, е посочена датата на откриване на производството по несъстоятелност, и приетата начална дата на неплатежоспособност – 20.06.2014 г., съвпадаща с поставянето на К. под специален надзор. Цитирано е и задължителното тълкуване в т. 4 на ТР 3/22.04.2005 г. на ВКС. Твърди се, че от този момент е преустановено незаконното бездействие на БНБ.

Според ищеца, БНБ не е наложила допълнително капиталово изискване към „КТБ“ АД, независимо от констатациите в Доклад от 29.11.2010 г., като се е ограничила само до това да даде препоръки, въпреки задължението по чл. 103а, ал. 2 от ЗКИ. Застъпено е становище за допуснати нарушения на чл. 2, ал. 6 от Закона за БНБ (ЗБНБ), чл. 79 от ЗКИ, а и на задължения, произтичащи от правото на Европейския съюз. В този контекст, се твърди противоречие между разпоредбата на чл. 79, ал. 8 от ЗКИ и обективната отговорност, предвидена в чл. 4, § 1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. Сочи се, че именно БНБ като надзорен орган отговаря обективно за всички вреди, които са настъпили като пряка и непосредствена последица от незаконосъобразното бездействие при осъществяване на контролните й функции. Твърди се, че собственият капитал на „КТБ“ АД е бил отрицателна величина още през 2010 г., а такива са и данните за предхождащите периода 10.01. – 31.03.2014 г. - 2011 г., 2012 г. и 2013 г. Бездействията на ответния надзорен орган са конкретизирани като: не отправяне на писмени предупреждения до Банката; не свикване на Общо събрание на акционерите; липса на писмено разпореждане за преустановяване и отстраняване на допуснатите нарушения и предприемане на мерки за подобряване финансовото състояние на Банката; липса на наложени по-строги надзорни изисквания, след констатациите, че „КТБ“ АД не отговаря на изискванията на чл. 73, ал. 1 и чл. 73а от ЗКИ; не наложено допълнително капиталово изискване над минимално изискуемото; липса на писмено разпореждане за промяна на прилаганите лихвени проценти, въпреки значителното надхвърляне на пазарните нива; липса на наложени ограничения по отношение на определени видове сделки/дейности и/или операции; не налагане на забрана за плащане на дивиденди или разпределяне на капитала под друга форма; не наложено ограничение на оперативните разходи и/или на плащане на бонуси, премии, тантиеми; липса на разпореждане за промяна на Вътрешните правила и процедури на Банката, касаещи кредитирането; липса на наложени ограничения на акционери, които

застрашават ликвидността на Банката като лишаване от право на глас, писмено разпореждане за прехвърляне на акции; липса на разпореждане за освобождаване на лица, изпълняващи ръководни функции, оправомощени да управляват и представляват Банката, както и на членове на Управителния и Надзорния съвет.

Защтаваната теза от ищеца е, че „КТБ“ АД е следвало да бъде поставена под специален надзор, а лицензът ѝ отнет още на 01.01.2012 г., ако ответната страна е изпълнила контролните си функции относно спазването на изискванията на Наредба № 9/2008 г. за оценка и класификация на рисковите експозиции на банките, Наредба № 8/2006 г. за капиталовата адекватност на кредитните институции и Наредба № 11/2007 г. за управление и надзор върху ликвидността. Така е обоснован предявеният при условията на евентуалност иск за установяване на фактическо бездействие на БНБ, изразяващо се в неупражнен надзор и контрол на „КТБ“ АД. Позовавайки се на Решения на ЕСПЧ, ищецът твърди, че справедливият баланс между обществения и частния интерес по чл. 1 от Протокол 1 към Конвенцията за правата на човека и основните свободи изисква правото на обезщетение да може да бъде реализирано, без да се поставят предварителни ограничения като визираните в чл. 79, ал. 8 от ЗКИ.

В молба - становище от 30.01.2018 г. (л. 88 – л. 92 адм. д.11983/2017 г. АССГ) е направено уточнение на исковите претенции. Заявено е, че фактическите твърдения не обосновават иск по чл. 257, ал. 1 от АПК (отм. - ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.). Посочено е, че главният иск е за отмяна на фактическите бездействия на БНБ и е с правно основание чл. 204, ал. 4 от АПК, като от тези бездействия за дружеството са настъпили вреди в посочения размер. Претендира се законната лихва върху обезщетението за претърпени загуби, считано от подаването на исковата молба до окончателното му изплащане. По отношение на предявения евентуален иск е посочено, че е установителен, с правно основание чл. 128, ал. 2 от АПК във вр. чл. 203, ал. 1 от АПК, по отношение на фактическите бездействия на БНБ и осъдителен - за сумата 1 347 985,43 лв. Като конкретни бездействия на БНБ са посочени: неупражнен контрол върху собствения капитал на „КТБ“ АД и неговата структура, както и по отношение на неотразените загуби от обезценката на кредитите с рискови експозиции; липса на контрол върху неотчитането на рисковите експозиции; липса на контрол по отношение на неотчитането на счетоводния финансов резултат на „КТБ“ АД; неизвършване на проверка на кредитни досиета; неустановяване на кредитния риск.

С влязло в сила на 16.02.2018 г. Определение № 748 от 31.01.2018 г. (л. 93 – л. 94 адм. дело № 11983/2017 г. АССГ) съдебното производство е прекратено по предявения при условията на евентуалност иск за отмяна на фактически бездействия на БНБ, изразяващи се в неупражнен контрол и надзор над „КТБ“ АД и за осъждане на БНБ да заплати сумата 1 347 985,43 лв. главница и 461 010 лв. лихва, считано от 20.06.2014 г. до 30.10.2017 г., ведно със законната лихва върху дължимите суми, считано от предявяване на иска до окончателното им изплащане.

С молба от 20.02.2023 г., депозирана от процесуалните представители на управителя на „ТРЕЙС БГ“ ЕООД, ЕИК[ЕИК] - правоприменник на „ТРЕЙС – СОФИЯ“ ЕАД, ЕИК[ЕИК] и „ТРЕЙС РОУДС“ ЕАД, ЕИК[ЕИК] – юрисконсулт Х. А. и юрисконсулт М. Р. (л. 8 – л. 10), в изпълнение на дадените указания в мотивите на отменителното решение на ВАС, допълнително е конкретизирана исковата претенция. Посочено е, че „ТРЕЙС БГ“ ЕООД претендира обезщетение от БНБ в размер на 1 015 977,18 (един милион петнадесет хиляди деветстотин седемдесет и седем лева и осемнадесет

стотинки) лева, представляващо разлика между общата сума на вложенията на дружеството по договорите за откриване на разплащателни сметки към датата на поставяне на „КТБ“ АД (в несъстоятелност) под особен надзор – 20.06.2014 г. и изплатеното от Фонда за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ), както и изплатените суми от синдиките на банката към датата на депозиране на молбата (20.02.2023 г.).

По отношение на претендирания за периода 20.06.2014 г. – 30.10.2017 г. размер на законните лихви – 460 577,22 (четиристотин и шестдесет хиляди петстотин седемдесет и седем лева и двадесет и две стотинки) е посочено, че е изчислен въз основа на вложените средства на праводателите „ТРЕЙС СОФИЯ“ АД и „ТРЕЙС РОУДС“ ЕАД в „КТБ“ АД, налични към датата на поставяне на Банката под специален надзор – 20.06.2014 г., намалени със сумата на изплатените от ФГВБ гарантирани депозити. Приложена е справка за изчисляване на размера на претендираната мораторна лихва.

В съдебното заседание пред настоящия съдебен състав, ищецът се представлява от юриконсулт А. и юриконсулт Р., които поддържат заявените искиви претенции в уточнителната молба от 20.02.2023 г. След запознаване с представения отговор от процесуалния представител на ответника и приложените към него доказателства, застъпват становище, че в настоящия казус няма спор по фактите, с които са обосновани исковите претенции. Считат, че единствено не е установено с процесуални способности за събиране на доказателства в настоящото производство, конкретният размер на недостига на собствения капитал на „КТБ“ АД към всяка от годините, предхождащи годината на поставянето ѝ под специален надзор, а именно – 2010 г., 2011 г., 2012 г. и 2013 г. Не поддържат доказателствените искания в първоначално предявената искова молба от 30.10.2017 г. Считат исковите претенции за доказани и по основание, и по размер, и молят съда да ги уважи изцяло. В представената писмена защита излагат подробни аргументи за наличие на основания за ангажиране на отговорността на БНБ по чл. 4, § 3 от ДФЕС, позовавайки се на съдебна практика на СЕС относно прилагането на принципа на лоялно сътрудничество по чл. 4, § 3 от ДЕС. Застъпват тезата, че в конкретния казус се касае за пълна липса на контрол и надзор от страна на БНБ предвид установените данни за отрицателния собствен капитал на „КТБ“ АД още през 2011 г. Сочат се и конкретно нарушени норми на Директива 2002/87/ЕО /отм./на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2002 г. относно допълнителния надзор на кредитните институции, застрахователните предприятия и на инвестиционните посредници към един финансов конгломерат, както и на Директива 2006/48/ЕО /отм./ на Европейския парламент и на Съвета от 14.06.2006 г. относно предприемането и осъществяването на дейност от кредитните институции във вр. чл. 63 – чл. 65 от ДФЕС относно мерките за надзор. Поставя се акцент върху констатациите за отрицателния собствен капитал на „КТБ“ АД в публично достъпни доклади на Прокуратурата на РБ и „А. П.“, както и на международната експертиза, изготвена от одиторските фирми „АФА“, „Ърст енд Я.“ и „Д.“, включително и на приобщената в касационното производство Комплексна съдебно икономическа експертиза, изготвена от „Б. Т.“, представена в наказателното производство. Сочат се, че исковите претенции са обосновани с отрицателни факти – липса на контрол и надзор от БНБ, и данните за отрицателните величини на собствения капитал на „КТБ“ АД още от 2010 г., които не са оборени от ответната страна. Оспорва се тезата на ответника, че правото на обезщетение за вреди от

незаконосъобразното бездействие на БНБ може да бъде реализирано в производството по несъстоятелност на „КТБ“ АД, провеждано по реда на Закона за банковата несъстоятелност (З.). В този аспект се сочи, наличие на съществено различие в правоотношенията, възникнали между „КТБ“ АД (в несъстоятелност) от една страна и от друга „ТРЕЙС СОФИЯ“ ЕАД и „ТРЕЙС РОУДС“ ЕАД (понастоящем „ТРЕЙС БГ“ ЕООД) като кредитор на Банката с облигационно вземане, възникнало в резултат на сключените преди откриване на производството по несъстоятелност Договори за разплащателна сметка и обезщетението, което се претендира в настоящото производство – за претърпяна загуба в резултат на нарушение на правото на ЕС, изразяващо се в неупражнен надзор и контрол от БНБ.

Ответникът – Българска народна банка чрез процесуалния си представител – адвокат Г. прави възражение за недопустимост на предявените искиви претенции. Алтернативно застъпва становище за тяхната неоснователност. Счита, че БНБ не е пасивно легитимирана да отговаря за вреди, причинени на вложители в търговски банки. В този аспект, сочи, че БНБ не е част от държавната администрация, притежава отделно имущество, функциите и правомощията ѝ са уредени в специален нормативен акт, който изключва приложението на общите норми на ЗОДОВ, а и не отговаря за изплащане на гарантираните суми на вложители. Позовава се на Решение от 25 март 2021 г. по дело С – 501/18 на СЕС, както и на Решение по дело С – 222/02 г. на СЕС, съгласно които правото на ЕС не регламентира самостоятелна възможност депозанти да търсят отговорност на банковите надзорни органи за лош и недостатъчен банков надзор. Застъпва становище, че доколкото салдото по сметката на ищеца е служебно включено в списъка на вземанията, които кредиторите на „КТБ“ АД имат към масата на несъстоятелността на банката, не е настъпила твърдяната в исковата молба имуществена вреда. Оспорва наличието и на пряка причинна връзка. Соци, че решението за отнемане на лиценз на банка е административен акт, а не фактическо действие, поради което бездействие, изразяващо се в не отнемане на лиценз на банка, по своята правна същност е недопустимо обжалване на мълчалив отказ за действие по издаване на такъв акт. Позовава се на настъпили промени в нормативната уредба, с които е обосновано неизпълнението на задълженията за контрол и надзорни функции, след поставяне на „КТБ“ АД под специален надзор - чл. 103а ЗКИ е действаща норма считано от м. март 2014 г. (ДВ, бр. 27 от 25.03.2014 г.), а Регламент 575/2013 г. е действаща уредба от 01.01.2014 г. Акцент поставя и на липса на пряко приложение на нормите на Директива 94/19/ЕО спрямо вложителите. Допълнителни съображения в подкрепа на становището за неоснователност на исковите претенции са изложени в представените писмени бележки. Претендират се направените по делото разноски за адвокатско възнаграждение, за които са представени доказателства и при предходното разглеждане на делото, както и пред касационната инстанция.

Прокурорът от Софийска градска прокуратура е на становище, че исковите са неоснователни и като такива следва да бъдат отхвърлени.

Настоящият съдебен състав на Административен съд – София град, след като обсъди приложените и приобщени доказателства, представени при предходното разглеждане на делото и в касационното производство, съобрази становището на процесуалните представители на страните, прие за установено от фактическа и правна страна:

На 28.03.2007 г. е сключен Договор за разплащателна сметка на юридическо лице или едноличен търговец № 97726 със страни „КТБ“ АД, представлявана от двама от изпълнителните си директори и „ТРЕЙС СОФИЯ“ ЕАД, ЕИК[ЕИК], представлявано

от изпълнителния си директор (л. 24 – л. 25, адм. дело 11983/2017 г. на АССГ). Предмет на договора е откриване на името на дружеството на банкова разплащателна сметка в лева, № (IBAN) BG44 KОРP 9220 1010 4594 01, чрез която срещу възнаграждение, Банката приема и извършва плащания по нареждане или с предварително съгласие на титуляра до размера на разполагаемостта по сметката и при условията, поставени при откриването ѝ. Банката се задължава да начислява лихва върху сумата с текущ годишен лихвен процент в размер на 0,1000%. В договора е посочено, че има действие от деня на подписването му и е безсрочен.

На 28.08.2009 г. е сключен Договор за разплащателна сметка на юридическо лице или едноличен търговец № 242013 със страни „КТБ“ АД, представлявана от двама от изпълнителните си директори и „ТРЕЙС РОУДС“ ЕАД, ЕИК[ЕИК], представлявано от изпълнителния си директор (л. 26 – л. 27, адм. дело 11983/2017 г. на АССГ). Предмет на договора е откриване на името на дружеството на банкова разплащателна сметка в лева, № (IBAN) BG33 KОРP 9220 1028 2752 01, чрез която срещу възнаграждение, Банката приема и извършва плащания по нареждане или с предварително съгласие на титуляра до размера на разполагаемостта по сметката и при условията, поставени при откриването ѝ. Банката се задължава да начислява лихва върху сумата с текущ годишен лихвен процент в размер на 0,1000%. В договора е посочено, че има действие от деня на подписването му и е безсрочен.

На 20.06.2014 г. представляващите „КТБ“ АД са уведомили писмено БНБ, че поради увеличеният брой тегления на суми от сметки на клиенти на Банката, съществува сериозен риск от изчерпване на ликвидността и преустановяване на разплащанията, както и на всички видови банкови операции. С Решение от същият ден № 73 от 20.06.2014 г., изм. и допълнено с Решение № 74 от 22.06.2014 г., на основание чл. 115, ал. 2, т. 2 и т. 3, чл. 116, ал. 1 и ал. 2, т. 2, т. 3, т. 6 и т. 7 във вр. чл. 103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции и чл. 16, т. 16 от Закона за БНБ, Управителният съвет (УС) на БНБ е поставил „КТБ“ АД под специален надзор за срок от три месеца поради опасност от изпадане в неплатежоспособност. Назначени са квестори. Спряно е изпълнението на всички задължения на Банката. Ограничена е дейността ѝ като е наложена забрана да се извършват дейности съгласно банковия лиценз. Отстранени са от длъжност членовете на Управителния съвет и на Надзорния съвет. Лишени са от право на глас акционерите, притежаващи пряко или косвено повече от 10% от акциите с право на глас.

На 16.09.2014 г. с Решение № 114, УС на БНБ е удължила срока на специалния надзор на „КТБ“ АД с още два месеца - до 20.11.2014 г. На квесторите е указано до 20.10.2014 г. да внесат цялостна оценка на активите на Банката, която се извършва от трите одиторски компании, а до 31.10.2014 г. - да представят Отчет за капиталовата адекватност на „КТБ“ АД на база изготвената пълна оценка на активите, след вземане и на съответните счетоводни операции.

С Решение № 138 от 06.11.2014 г. на УС на БНБ е отнет лиценза за извършване на банкова дейност на „КТБ“ АД, на основание чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ във вр. чл. 62, б. „а“ и чл. 63, б. „в“ от Регламент /ЕС/ № 575/2013 г. На основание чл. 9, ал. 1 от З. е постановено да бъде подадено искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на „КТБ“ АД, а на основание чл. 9, ал. 6 от З. за подаденото искане е указано да бъде уведомен Фондът за гарантиране на влоговете в банките. На назначените квестори е разпоредено да продължат да упражняват правомощия до назначаване на синдик.

С Решение № 664 от 22.04.2015 г. на Софийски градски съд по търг. дело № 7549/2014 г. е обявена неплатежоспособността на „КТБ“ АД с начална дата 06.11.2014 г. С Решение от 03.07.2015 г. на Апелативен съд – С., постановено по търг. дело 2216/2015 г. решението на СГС е отменено в частта относно определената дата на неплатежоспособност. За начална дата на неплатежоспособността е приета 20.06.2014 г. – датата, на която е изпратено писменото уведомление до БНБ за затрудненията, които Банката изпитва по повод значителния брой тегления на суми от вложители.

В приложеното извлечение от Списъка на приетите вземания от синдиците на „КТБ“ АД, съгласно чл. 64, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност (*в актуалната към 2014 г. редакция ДВ, бр. 34/2006 г.*), под № 6811 като вложител е вписан „ТРЕЙС СОФИЯ“ ЕАД със сума 1 324 365,68 лева (*л. 30, адм. дело 11983/2017 г. на АССГ*).

В представени при предходното разглеждане на делото частични сметки за разпределение между кредиторите на „КТБ“ АД (в несъстоятелност) с приети вземания по чл. 69, ал. 1 от З., на „ТРЕЙС СОФИЯ“ ЕАД са разпределени следните суми:

на 24.02.2017 г. - 146 378,88 лева (*виж № 6546, л. 183, адм. дело 11983/2017 г. АССГ*),

на 25.04.2017 г. - 149 872,82 лева (*виж № 6546 л. 185, адм. дело 11983/2017 г. АССГ*),

на 24.08.2020 г. – 114 696,37 лева (*виж № 6543 л. 187, адм. дело 11983/2017 г. АССГ*),

и на 17.02.2021 г. - 67 639,06 лева (*виж № 6507 л. 189, адм. дело 11983/2017 г. АССГ*).

Общата разпределена сума на ищеца, според представените частични сметки за разпределение е в размер на 478 587,13 лева.

В настоящото производство, към уточнителната молба, с която са конкретизирани исковите претенции от процесуалните представители на ищеца, е представена информация (*виж таблица л. 11*), неоспорена от пълномощника на ответната страна, за изплатени на „ТРЕЙС БГ“ ЕООД суми от синдиците на „КТБ“ АД (в несъстоятелност):

на 17.12.2019 г. – 60 506,94 лева, на 03.02.2020 г. - 89 165,88 лева,

на 04.12.2020 г. – 114 696,37 лева, на 13.04.2021 г. – 67 639,06 лева.

Общият размер на изплатените суми е 332 008,25 лева.

Така установените релевантни факти, по които страните не спорят в настоящото производство позволяват на съда да направи следните правни изводи:

Предявените и допълнително уточнени в настоящото производство искиви претенции са процесуално допустими. Подадени са от лице с правен интерес – процесуален представител на управителя на „ТРЕЙС БГ“ ЕООД - правопреемник на търговските дружества - страни по Договорите за разплащателна сметка с „КТБ“ АД – „ТРЕЙС СОФИЯ“ ЕАД и „ТРЕЙС РОУДС“ ЕАД (*справка от Т. – л. 168 – л. 169, адм. д. 11983/2017 г. АССГ*).

БНБ е надлежен ответник, съгласно изискванията на чл. 205 от АПК, по иск с правно основание чл. 1 от ЗОДОВ. Последователно в съдебната практика е застъпено разбирането, че осъществяването на регулаторни и контролни функции по своята същност представляват вид административна дейност (*Определение № 54/12.10.2015 г. по дело № 20/2015 г. смесен състав на ВАС и ВКС*). Предвидената отговорност на органите на БНБ и оправомощените от тях лица при упражняване на надзорните функции в чл. 79, ал. 9 от Закона за кредитните институции (*предшна ал. 8 – ДВ бр. 106 от 2018 г.*) е различна и не може да бъде възприета като специален ред, който съгласно чл. 8, ал. 3 от ЗОДОВ, може да изключи отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ. В този смисъл, в Решение на СЕС от 04.10.2018 г. по дело С – 571/2016 г. е прието, че

„Член 4, параграф 3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че при липса на специално производство за ангажиране на отговорността за вреди от извършено от национален орган нарушение на правото на Съюза, не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение, да зависи от спазването на допълнителното условие вредата да е причинена умишлено от съответния национален орган.“ (л. 124 – л. 125, адм. дело 11983/2017 АССГ).

Безспорна е изключителната компетентност на БНБ при осъществяване на регулаторните и надзорни функции спрямо дейността на търговските банки за поддържане стабилността на банковата система и защитата на интересите на вложителите (чл. 2, ал. 6 от ЗБНБ и чл. 4, § 1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013 г.). За осъществяване на тези функции БНБ упражнява властнически правомощия, част от които са и правото да издава и да отнема лицензи (чл. 13 и чл. 36 от ЗКИ).

Регламентираната в чл. 63, ал. 3 и чл. 64, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност (З.) процедура за предявяване на вземания от вложители, също не представлява специален ред за обезщетение, който дерогира приложението на чл. 1 от ЗОДОВ, съгласно чл. 8, ал. 3 от ЗОДОВ. Касае се за различни по вид, основания, предпоставки и ред за реализиране на отговорностите (Определение № 12244/13.10.2017 г. на ВАС на РБ по адм. дело № 9822/2017 г.). Дали вземането на вложителя, предявено в производството по несъстоятелност на Банката е удовлетворено, е въпрос, който има значение единствено относно установяването на вредата като елемент на сложния фактически състав на отговорността по ЗОДОВ, казано по друг начин, може да има пряко отношение към основателността на исковата претенция, но не и за нейната допустимост.

Разгледани по същество, исковите претенции са НЕОСНОВАТЕЛНИ и НЕДОКАЗАНИ.

В чл. 3 от Директива 94/19/ЕО е предвидено, че всяка държава членка следва да осигури на своята територия въвеждане на една или повече схеми за гарантиране на депозити. Наред с това, с член 7, § 1 и § 1а държавите от Общността са задължени да осигурят гарантиран размер на съвкупните депозити на всеки вложител до 100 000 Е., ако депозитите са неналични. Легална дефиниция на понятието „неналичен депозит“ е дадена в чл. 1, § 3 от Директива 94/19/ЕО, според който **"неналичен депозит"** е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Гарантиран размер на депозитите, съответстващ на предвидения в чл. 7, § 1 и § 1а от Директива 94/19/ЕО, е регламентиран във вътрешното ни право през 2010 г. (ДВ, бр. 101/2010 г. - чл. 4, ал. 1 на отменения ЗГВБ от 1998 г., обн. ДВ, бр. 49/29.04.2018 г.), и е част и от действащия Закон за гарантиране на влоговете в банките - чл. 9, ал. 1 (ДВ, бр. 62 от 14.08.2015 г., в сила от 14.08.2015 г.).

Над този размер, какъвто е предметът на исковата претенция по главния иск в настоящото производство, вложителите могат да претендират възстановяване на суми по предвидения ред в Закона за банковата несъстоятелност (чл. 2, ал. 1 от 3.). В

настоящия казус не се спори и по факта, че ищецът е получил гарантирания размер, както и че е включен като кредитор в производството по несъстоятелност на „КТБ“ АД. Не е спорно и, че именно в производството по несъстоятелност са му изплащани периодично суми от синдиките.

С Решение на СЕС по преюдициално дело С – 501/18 е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 евро за всеки вложител, като изплащането трябва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, когато компетентните органи са установили неналичност на депозита. Изразено е категорично становище, че Директива 94/19/ЕО не предпоставя отговорност на държавите членки или техни компетентни органи по отношение на вложителите, ако са осигурили официално въвеждане и признаване на една или повече схеми за гарантиране на депозитите, или на самите кредитни институции и са осигурили компенсирането или защитата на вложителите, съгласно условията, предписани от Директивата, която не дава права на вложителите да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза когато депозитите не са налични, поради слаб надзор от страна на компетентните органи.

Предявеният иск е с правно основание чл. 4, § 3 от ДЕС, съгласно който по силата на принципа за лоялно сътрудничество, ЕС и държавите – членки при пълно взаимно зачитане съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. Държавите – членки вземат всички общи и специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнението на задълженията, произтичащи от Договорите или актовете на институциите на Съюза. В случаите, при които държавата чрез системата на създадените от нея органи на държавна власт не изпълнява задълженията си, произтичащи от правото на ЕС, както изисква чл. 4, § 3 от ДЕС, от нея може да се търси имуществена отговорност за вреди. Всяка държава – членка отговаря за увреждащи правните субекти актове, действия или бездействия, които представляват проявление на допуснато от държавни органи достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС. Принципът на отговорността на държавата, изведен в Решенията на СЕС се прилага по отношение на дейността на всички институции на публична власт.

В Решение от 26.01.2010 г. по дело С-118/08 г., СЕС е приел, че увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличие на 3 условия – 1) предмет на нарушената правна норма да са предоставени права на частноправни субекти; 2) нарушението да е достатъчно съществено и 3) да съществува пряка причинно следствена връзка между нарушението и претърпяната вреда.

Според настоящия съдебен състав, в конкретния казус събраните доказателства не установяват елементите от фактическия състав на отговорността за нарушение на правото на ЕС, нито елементите от фактическия състав на отговорността на държавата по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ за нарушение на норми от националната правна уредба.

Съгласно чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ правото на обезщетение възниква при наличие на вреда, настъпила в резултат на незаконосъобразен административен акт, действие и/или бездействие на административен орган и/или длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Тази отговорност е различна от общата деликтна отговорност по чл. 45 от Закона за задълженията и договорите, доколкото предпоставя наличието на административна дейност, от която трябва да са произтекли вредите. За да е основателна претенцията за обезщетение е необходимо установяването на кумулативното наличие на елементите на сложния фактически състав, който включва: отменен по предвидения ред незаконосъобразен

административен акт или установено незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице, причинена вреда, пряка и непосредствена причинна връзка между настъпилата вреда и отменения незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразното действие или бездействие. При липсата на който и да е от елементите не може да се реализира отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

В тежест на ищеца е да докаже наличието на кумулативните предпоставки по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Предявената искова претенция по главния иск попада в хипотезата на чл. 204, ал. 4 от АПК, доколкото се твърди неправомерно бездействие на ответната страна при осъществяване на контролните и надзорни функции. Константната съдебна практика приема, че отговорността на държавата включва фактически действия и/или бездействия, чиято незаконосъобразност следва да се установи в исково производство по реализиране на отговорността. Този елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ не е налице в конкретния казус. Твърденията в исковата молба и допълнителните уточнителни молби за неправомерно неосъществен ефективен банков надзор от БНБ, съгласно чл. 79в, чл. 103а от ЗКИ, ЗБНБ и задълженията в Регламент (ЕС) 575/2013, Регламент (ЕС) 1093/2010 и подзаконовите актове на БНБ, не представляват фактически бездействия, по смисъла на чл. 203, ал. 1 от АПК. Незаконосъобразното бездействие е фактическо когато се изразява в неизвършване на действие, което административен орган или длъжностно лице са длъжни да извършат по силата на императивна норма. Израз на юридическо бездействие е издаването на административен акт. Незаконосъобразното бездействие, предвидено в чл. 204, ал. 4 от АПК е налице единствено при неизвършване на фактически, но не и на юридически действия.

Приведено към конкретиката на настоящия казус, до отнемането на лиценза на „КТБ“ АД на 06.11.2014 г., БНБ е предприела всички предвидени в правомощията ѝ действия от момента на писменото ѝ уведомяване от представляващите Банката – на 20.06.2014 г. за възникналите затруднения, застрашаващи ликвидността, по повод значителния брой тегления на суми от вложители. Не без значение е, че част от нормите в ЗКИ – чл. 79в, чл. 103а, на които се позовава, исковата претенция са действащи правила от 11.03.2014 г. и доколкото не е предвидено обратното им действие са неприложими за предходните периоди, в които се твърди, че „КТБ“ АД е била с отрицателни стойности на собствения капитал. Същевременно, и от процесуалните представители на ищеца не се отричат предприетите от БНБ действия след отправеното искане от представляващите „КТБ“ АД за поставяне Банката под особен надзор.

Проблемите с капиталовата адекватност и последвалата неплатежоспособност на „КТБ“ АД са в пряка причинно следствена връзка не с ефективността и ефикасността на упражняваните надзорни функции от Централната банка, а с действията на органите на управление и надзор на „КТБ“ АД, доколкото тяхно задължение, съгласно нормата на чл. 42, ал. 1 от ЗКИ е да управляват активите и пасивите по начин, който позволява по всяко време да бъдат изпълнявани изискуеми задължения.

Не са налице и останалите предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника, а именно – твърдяната вреда и наличието на пряка и непосредствена причинна връзка между тази вреда и проявеното неправомерно бездействие.

На ищеца е възстановена сума в размер на гарантирания от държавата депозит.

Разликата между тази сума и изплатените от синдиците от една страна и от друга сумата, която е била налична по разплащателните сметки към момента на настъпване на неплатежоспособността на „КТБ“ АД, за която именно се претендира обезщетение в настоящото производство, продължава да е част от задълженията на „КТБ“ АД в производството по несъстоятелност. Като вземане, предявено в това производство, то подлежи на удовлетворяване по реда на чл. 94, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност. Към момента производството по несъстоятелност не е приключило, поради което това вземане не може да бъде квалифицирано като вреда, подлежаща на обезщетяване по реда на ЗОДОВ именно заради гарантираната от закона възможност за удовлетворяване. Вреда би могла да настъпи, ако след приключване на производството по несъстоятелност е останала неизплатена част от сумите, установени като наличност по сметките на праводателите на ищцовото дружество към момента на настъпване на неплатежоспособността на Банката.

Дори и при тази хипотеза няма да е налице пряка причинна връзка между неизплатената част от установената наличност по разплащателните сметки и твърденията за неефективен банков надзор. Надзорната дейност на БНБ спрямо дейността на „КТБ“ АД не може да има за пряк резултат откриване на производство по несъстоятелност. В този смисъл е константната практика на ВАС (Решение по адм. дела № 8735/2019 г., Решение по адм. дело 5506/2020 г., Решение по адм. дело 3553/2020 г., Решение по адм. дело 11647/2021 г., Решение по адм. дело 2276/2022 г., Решение по адм. дело 5293/2022 г.).

В Решение на СЕС по дело С – 222/02 , позовавайки се на съображение 24 от Преамбюла на Директива 94/19, съдът е приел, че Директивата изключва да има за последствие ангажиране на отговорността на държавите – членки и на техните компетентни органи по отношение на вложители, които са получили обезщетение или защита в условията, определени от нея. Посочено е, че Директива 94/19/ЕО не представлява годно правно основание, въз основа на което правото на ЕС допуска да бъде ангажирана отговорността на държава – членка и на нейните компетентни органи по отношение на вложителите, след като те са получили обезщетение от Фонда за гарантиране на влоговете в банките в гарантирания размер от нормативната уредба.

Затова и в Решение на СЕС от 25.03.2021 г. по дело С – 501/18 се сочи, че правото на собственост по чл. 17, § 1 от Хартата не е абсолютно и упражняването му може да бъде предмет на определени ограничения при условие, че в съответствие с чл. 52, § 1 от Хартата, тези ограничения са предвидени в закон, зачитат основното съдържание на това право, и при спазване на принципа на пропорционалност са необходими и действително отговарят на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора.

По изложените съображения, настоящият съдебен състав счита, че главният иск предявен в настоящото производство е неоснователен и недоказан, поради което следва да бъде отхвърлен. Съобразно този резултат, неоснователна е и акцесорната претенция за мораторни лихви.

От процесуалния представител на ответника се претендира присъждане на разноски за адвокатско възнаграждение, което въпреки представените доказателства за направените разходи, не следва да бъде уважено. Разпоредбата на чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ е част от позитивното право, считано от 29.11.2019 г. Съгласно тази разпоредба съдът осъжда ищеца да заплати на ответника възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с отхвърлената част от иска, а в полза на

юридическите лица се присъжда възнаграждение, ако те са били представлявани от юрисконсулт. С разпоредбата на § 6, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИД ЗОДОВ (ДВ, бр. 94 от 29.11.2010 г.) е предвидено изрично, че измененията са приложими за подадените иски молби след влизането им в сила. Исковата молба поставила началото на настоящото съдебно производство е депозирана на 30.10.2017 г., поради което тази норма се явява неприложима за настоящия казус. Същевременно същата е с идентично съдържание с тази на чл. 78, ал. 8 от ГПК. Предвидено в закона условие юридическите лица, каквото безспорно е ответната страна, да получат възстановяване на разходи за юрисконсултско, а не за адвокатско възнаграждение не дава основание искането на процесуалния представител на ответника да бъде уважено.

Мотивиран от изложеното, Административен съд – София – град, Първо отделение, 26 състав

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ като НЕОСНОВАТЕЛЕН и НЕДОКАЗАН, предявеният от Н. Н. М., представляващ „ТРЕЙС БГ“ ЕООД, ЕИК[ЕИК] – правоприменник на „ТРЕЙС – СОФИЯ“ ЕАД, ЕИК[ЕИК] и „ТРЕЙС РОУД“ ЕАД, ЕИК[ЕИК], чрез процесуалните му представители, иск по реда на чл. 1 от ЗОДОВ във вр. чл. 203 и сл. от АПК, с правно основание чл. 4, § 3 от ДЕС срещу Българска народна банка за обезщетение на имуществени вреди в размер на 1 015 977,18 (*един милион петнадесет хиляди деветстотин седемдесет и седем лева и осемнадесет стотинки*) лева, представляващо разликата между общата сума на вложенията на дружеството по договорите за откриване на разплащателни сметки към датата на поставяне на „КТБ“ АД (в несъстоятелност) под особен надзор – 20.06.2014 г., изплатеното от Фонда за гарантиране на влоговете в банките и от синдиките на Банката към 20.02.2023 г., ведно със законните лихви в размер на 460 577,22 (*четирисотин и шестдесет хиляди петстотин седемдесет и седем лева и двадесет и две стотинки*) за периода 20.06.2014 г. – 30.10.2017 г.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: